

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า

ฉบับวันศุกร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ.2562

คอลัมน์เจาะรู้เกษตรกร : จำกัดการใช้ (1)

ระหว่างรอดูว่าใครจะได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี และใครจะได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลอย่างแท้จริง ขอขจัดจิ้งหหวะด้วยการบอกกล่าวกัน เรื่องของสารเคมี 3 ชนิด ที่เป็นประเด็นต่อเนื่องมานานสักเล็กน้อย สิ่งที่จะบอกกล่าวต่อไปนี้เป็นข่าวสารที่ได้มาจากเว็บไซต์ www.doa.go.th ของ กรมวิชาการเกษตร ซึ่งเผยแพร่มาระยะหนึ่งแล้วภายใต้หัวข้อ “มาตรการจำกัดการใช้ 3 สาร” ซึ่ง 3 สารที่ว่านี้จะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจาก พาราควอต ไกลโฟเซต และ คลอร์ไพริฟอส

มาตรการดังกล่าวนี้มี 6 มาตรการ ซึ่งคณะกรรมการวัตถุอันตราย เห็นชอบแล้ว...ประกอบด้วย การออกกฎหมาย (ประกาศกระทรวงเกษตรฯ) การอบรม การสร้างการรับรู้ การศึกษาผลกระทบ การวิจัยหาสารเคมีชนิดอื่น หรือวิธีการอื่นทดแทน และการสร้างระบบฐานข้อมูล

วันนี้ว่าด้วยมาตรการแรกกันก่อน คือ การออกกฎหมาย ซึ่งจะมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 5 ฉบับ ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ภายใน 180 วัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ถึงขณะนี้ ยังไม่เห็นประกาศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ถ้าประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง 5 ฉบับ มีผลบังคับใช้เมื่อไร เมื่อนั้นผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรผู้ใช้ ผู้รับจ้างพ่นสารเคมี ผู้ขาย ผู้นำเข้า หรือผู้ผลิต และพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องปฏิบัติตาม มาตรการ ดังนี้

เกษตรกรผู้ใช้ที่จะใช้สารเคมีทั้ง 3 ชนิดนั้น จะต้องผ่านการอบรม หรือผ่านการทดสอบความรู้ ตามหลักสูตรที่กำหนดขึ้นสำหรับเกษตรกรโดยเฉพาะเสียก่อน เพราะเวลาจะไปซื้อสารเคมีเหล่านั้นไปใช้ เกษตรกรจะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการอบรม หรือผ่านการทดสอบการใช้สารเคมีที่ถูกต้องก่อน นอกจากนี้ยังจะต้องแจ้งชนิดพืชที่ปลูก และจำนวนพื้นที่ปลูกให้ผู้ขายทราบด้วย เพื่อจะได้คำนวณปริมาณสารเคมีที่จะใช้กับพืชนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

สำหรับผู้รับจ้างพ่นสารเคมี จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการพ่นสารทั้ง 3 ชนิด ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ ต้องมีใบอนุญาตรับจ้างพ่นสารเคมี และผู้รับจ้างพ่นสารเคมี ไม่สามารถจะซื้อสารเคมีทั้ง 3 ชนิดนี้ ได้ หากไม่ได้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกพืชที่กำหนดให้ใช้กับสารเคมี 3 ชนิดดังกล่าว

ด้านผู้จำหน่ายสารเคมี จะต้องขออนุญาตมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายเพื่อขาย โดยต้องระบุชื่อสารเคมี 3 ชนิดนั้น ซึ่งแต่เดิมไม่ต้องระบุชื่อ นอกจากนี้ยังต้องผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ควบคุมการขายวัตถุอันตราย ซึ่งจะต้องอบรมทุกๆ 3 ปีด้วย จากเดิมที่ต้องอบรมทุก ๆ 5 ปี

ยิ่งไปกว่านั้นผู้จำหน่ายสารเคมี 3 ชนิดนี้ จะต้องแจ้งปริมาณ สต็อกสินค้าสารเคมี 3 ชนิดนี้ ทุก 15 วัน ต้องขายสารเคมี 3 ชนิดนี้ ให้เฉพาะเกษตรกรที่แสดงหลักฐานผ่านการอบรม หรือผ่านการทดสอบ พร้อมทั้งแสดงหลักฐานชนิดพืชที่ปลูก และจำนวนพื้นที่ปลูกเท่านั้น รวมทั้งต้องจัดทำป้ายแสดงข้อความว่า “วัตถุอันตรายที่จำกัดการใช้” ไว้อย่างชัดเจน และจัดวางสารเคมี 3 ชนิด แยกจากวัตถุอันตรายชนิดอื่นๆ

สำหรับผู้นำเข้า หรือผู้ผลิต จะต้องแจ้งปริมาณสต็อกสินค้า สารเคมีทั้ง 3 ชนิดทุก 15 วัน โดยต้องระบุ ปริมาณที่ได้รับ แหล่งที่มา และแหล่งที่ส่งสารเคมีทั้ง 3 ชนิดออกไป ในส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะมีการ แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้สารเคมี 3 ชนิดดังกล่าว ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดชนิดพืชที่อนุญาตให้ใช้สารเคมีทั้ง 3 ชนิดได้ ดังนี้ ให้ใช้ พาราควอต และ ไกลโฟเซต เฉพาะเพื่อกำจัดวัชพืชในการปลูกอ้อย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ข้าวโพด และ ไม้ผล ให้ใช้คลอร์ไพริฟอส เฉพาะเพื่อกำจัดแมลงในการปลูกไม้ดอก พืชไร่ และเพื่อกำจัดหนอนเจาะลำต้น ในไม้ผลพื้นที่ห้ามใช้สารทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ พื้นที่ปลูกผัก สมุนไพร พื้นที่ต้นน้ำ และพื้นที่สาธารณะ....ต่อไป ถนน หนทาง ที่สาธารณะคงเห็นแต่ป้ายารกขี้หมู ต้องมีการกำหนดข้อความในฉลากที่จะติดบนภาชนะ หรือ บรรจุภัณฑ์สารเคมีทั้ง 3 ชนิดนั้น ด้วยข้อความ 3 ข้อความคือ “วัตถุอันตรายจำกัดการใช้” “ห้ามใช้วัตถุ อันตรายในพื้นที่ปลูกพืชผัก หรือพืชสมุนไพร พื้นที่ต้นน้ำ และพื้นที่สาธารณะ” และ “ผู้ใช้วัตถุอันตรายต้อง ป้องกันไม่ให้วัตถุอันตรายแพร่กระจายไปยังพื้นที่อื่น” แต่มาตรการด้านกฎหมายอย่างเดียวตามที่กล่าวมานี้ ทั้งเกษตรกรผู้ใช้ ผู้รับจ้างพ่น ผู้ขาย ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะแต่งตั้งมาใหม่ก็คงมีขึ้น ไปได้แล้ว ..ไม่แนวก็น่าเหมือนแบบละครครับ

ว่าแต่....ยังไม่เห็นบทลงโทษใดๆ ต่อกรณีที่ปฏิบัติผิดไปจากที่ว่ามานี้เลย

วัฒน์ขยาย

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ฉบับวันศุกร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ.2562

คอลัมน์สัปดาห์หน้า 1 : จับยามสามตาปี'62 เกษตรกร 4.0 สู้แล้ง

จับยามสามตา “เกษตรกรไทย” ปี 2562 ขา ขึ้น? หรือขาลง?...โดยเฉพาะเรื่องของสภาพดินฟ้า อากาศจะหนุนนำ ส่งผลเอื้อให้การทำการเกษตรสำเร็จลุล่วง ได้ผลผลิตลืมหูลืมตาอ้าปากได้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

จิริยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร (สศก.) บอกว่า วิกฤติภัยแล้งขณะนี้อยู่ใน

เรื่องของปรากฏการณ์เอลนีโญ ช่วงไตรมาสแรก...มกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม ปีนี้ยังมีสถานะเป็นกำลัง อ่อน ก็คืออุณหภูมิของผิวน้ำมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรมีค่าสูงกว่าปกติอยู่ที่ประมาณ 0.5-1 องศา เซลเซียส เป็นฤดูร้อนประเทศไทยที่อากาศแห้งแล้งก็อาจจะมีปริมาณน้ำน้อย ทำให้ฝนตกน้อย ซึ่งมีการ ประกาศฤดูร้อนอย่างเป็นทางการจากกรมอุตุนิยมวิทยาตั้งแต่ 21 กุมภาพันธ์ คาดว่าถึงกลางเดือน พฤษภาคม โดยรวมแล้วในช่วงเวลานี้อยู่ในภาวะความแห้งแล้ง เพราะเป็นฤดูร้อนมีปรากฏการณ์เอลนีโญใน ระดับอ่อน สิ่งที่ต้องติดตามก็คือในช่วงไตรมาสต่อไป...เดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน ที่จะเข้าใกล้ฤดู ฝน

ส่วนประเด็นที่บอกว่า ปีนี้เป็นวิกฤติภัยแล้ง! หนักในรอบ 30 ปี เอาเป็นว่าในช่วง 15 ปีนับตั้งแต่ปี 2548 ถือว่ายังไม่รุนแรงที่สุดในรอบ 15 ปี ที่รุนแรงคือปี 2558 ในปีนั้นวิกฤติภัยแล้งรุนแรงหนักมาก ดูจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ ปริมาณน้ำฝนเทียบค่าปกติแล้วก็ช่วงฝนทิ้งช่วง ที่สำคัญคือเรื่องของความเสียหายที่เกิดจากความแห้งแล้งที่กระทบต่อการเพาะปลูกของเกษตรกร ถึงขั้นประกาศงดทำนาปรัง แล้วผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ยางพาราก็มีผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำมาก

“ปีนี้เราผ่านไตรมาสแรกมาแล้ว ก็อาจมีความเสียหายบางส่วน แต่ไม่ใช่ภัยแล้งที่รุนแรงที่สุดเท่าที่เคยเกิด แต่ต้องติดตามปรากฏการณ์การเกิดเอลนีโญในไตรมาสที่สอง...สาม ที่เป็นฤดูการเพาะปลูกต่อไปแล้วจะเห็นเรื่องปริมาณฝน ปริมาณน้ำในเขื่อน น้ำท่า...แหล่งน้ำธรรมชาติว่าเป็นยังไง”

เมื่อช่วงปลายเดือนมีนาคมที่ผ่านมา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) เปิดเผยตัวเลขภาวะเศรษฐกิจการเกษตรไตรมาส 1 ปี 2562 ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ถือว่าขยายตัวในระดับต่ำหรือค่อนข้างทรงตัว เป็นผลมาจากอัตราการขยายตัวของสาขาพืชที่ชะลอลงเป็นหลัก

การผลิต “พืชเศรษฐกิจ” หลายชนิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งช่วงนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และลำไย ยกเว้นอ้อยโรงงาน ซึ่งมีมูลค่าการผลิตสูงสุดในสาขาพืชในไตรมาสแรก กลับมีผลผลิตลดลงค่อนข้างมาก เนื่องจากสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ทำให้การแตกกอ เจริญเติบโตต้นอ้อยไม่สมบูรณ์

อีกตัวอย่าง สาขาพืช ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.1 “ช่วงนาปี” ...มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาข้าวในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะราคาข้าวหอมมะลิที่ปรับตัวสูงขึ้นมาก ทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกในนาที่เคยปล่อยว่าง “ช่วงนาปรัง” ...มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีการจัดการดูแลที่เหมาะสม มีน้ำเพียงพอ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาอยู่ใน

เกณฑ์ดีมีความต้องการต่อเนื่อง ประกอบภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูก ฯลฯ

ด้านการผลิต “สินค้าปศุสัตว์” โดยรวมเพิ่มขึ้น ขยายรองรับความต้องการของตลาด รวมทั้งมีการจัดการฟาร์มที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ส่วนการผลิต “สินค้าประมง” ผลผลิตกุ้งทะเลเพาะเลี้ยงเริ่มปรับตัวดีขึ้น การทำประมงทะเลและการเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมีทิศทางเพิ่มขึ้น

จรรยา ย้ำว่า ปีนี้คาดว่าจีดีพีเกษตรจะอยู่ที่อัตราขยายตัวเป็นบวก 2.5-3.5 ต่อปี ขณะที่ปี 2558 เจอวิกฤติภัยแล้งหืดหวั่น...ติดลบ ต่ำกว่าศูนย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลไตรมาสสองสำหรับพื้นที่ต้องเฝ้าระวังปี นี้คือจังหวัดร้อยเอ็ดกับศรีสะเกษ พื้นที่ราวๆ 2.9 แสนไร่ต้องเตรียมรับมือแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเพาะปลูก

เงื่อนไขปัญหาในวันวานทำให้เกิดกลไกแก้ปัญหาในระดับชาติ ในวันนี้มีหน่วยงานบริหารจัดการน้ำ กำกับดูแลชัดเจน ที่สำคัญยังมีเรื่องของจำนวนแหล่งน้ำที่เพิ่มขึ้น ทั้งการสร้างแหล่งน้ำระดับลุ่มน้ำ พื้นที่จังหวัด ชุมชน สาธารณะ กระทั่งสระน้ำในไร่นามากขึ้น พร้อมระบบส่งกระจายน้ำ จะช่วยให้บรรเทาภาวะภัยแล้งได้เป็นอย่างดี

หากจะถามว่า “เกษตรกรยุค 4.0” สัญญาณดีไม่ดี? จริยา มองว่า เกษตรกรไทย 4.0 เป็นเรื่องของการเตรียมพร้อมรับมือและเปลี่ยนแปลงวิธีการเกษตรให้ทันโลกสมัยใหม่ ผลผลิตของที่มีคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่ม ลดต้นทุนการผลิต แล้วรู้ว่าตลาดอยู่ไหน รู้ว่ากลุ่มไหน...อายุช่วงไหน...วัยไหน...ผู้มีกำลังซื้ออยู่ที่ไหน ตอกย้ำประเด็น “การตลาดนำการผลิต” หลักการสำคัญเพื่อให้ผลผลิตไม่ขาดและไม่เกินในตลาด ถ้าเราไม่รู้ตลาดผลิตโดยไม่รู้ก็อาจมีผลผลิตขาด ราคาจะสูง ผู้บริโภคก็จะเดือดร้อนต้องซื้อในราคาแพง หรือเกิดการขาดแคลน...คนที่มีกำลังซื้อต่ำจะเดือดร้อน ไม่อย่างนั้นเราก็อาจจะผลิตเกินก็ได้กลายเป็นโอเวอร์ซัพพลาย

“...ของมีเยอะราคาก็จะต่ำ ขาดทุน เกษตรกรเดือดร้อน ไม่จูงใจให้อยากผลิต แล้วก็เกิดอาหารขาดแคลนในระยะต่อไป ตลาดนำผลิตคือรู้ตลาดอยู่ไหนใครคือผู้บริโภค พฤติกรรม ความต้องการเป็นอย่างไร เมื่อรู้แล้วก็วางแผนการผลิตให้สมดุล ใกล้เคียง...ไม่ขาด ไม่เหลือมาก ด้วยสินค้าการเกษตรมีข้อจำกัด ผลิตแล้วเก็บเข้าโกดังไม่ได้ ต้องวางแผนเตรียมการผลิตตามพื้นที่ที่เหมาะสม”

“เทคโนโลยี” จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะมาจัดการไร่นา ใช้เทคโนโลยีเป็น รวมกลุ่มกันแบ่งปัน ความรู้ใหม่ๆ ทำงานเชิงรุก แพลงใหญ่ แลกเปลี่ยนกัน เรามีสมาร์ทฟาร์มเมอร์ 1.1 ล้านราย ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์ 10,400 ราย ทำแปลงใหญ่เกษตร GAP เกษตรอินทรีย์ ทำเรื่องสมุนไพรอาหาร สินค้าที่ผลิตน้อยได้ (มูลค่า) มาก

สัญญาณดีเหล่านี้สะท้อนไปในทิศทางบวก “เกษตรกรไทย 4.0” จะเห็นว่าคนเหล่านี้ไม่ใช่ลูกหลานเกษตรกรทั้งหมด หากแต่บางคนเป็นคนที่ทำงานอิสระ เป็นนักธุรกิจ วิศวกร นักบัญชี หมอ พยาบาล นักสื่อโฆษณ เรียกว่า...มีอาชีพอื่นๆแล้วอยากทำเกษตรสมัยใหม่ อยากเรียกว่า “เกษตรนวัตกรรม”

“มีความรู้มากกว่าเกษตรกร แล้วสนใจเกษตรกร มาทำเกษตร ใช้สหวิชาชีพของเขามาช่วยพัฒนาภาคเกษตร ก็จะมีเรื่องการจัดการผลิต ตลาด ลิงแวดล้อม การสร้างแบรนด์ แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม อาจจะเริ่มจากกลุ่มเล็กๆด้วยตัวเองแล้วก็ขยายเครือข่ายเป็นกลุ่มสถาบันเติบโตด้วยความเร็วมากกว่าขนาดต่อไปได้”

การเกษตรยุค 4.0 เกษตรกรคนรุ่นใหม่เหล่านี้อาจจะไม่ได้ทำในพื้นที่หลายๆ 50 ไร่... 100 ไร่ แต่ทำในแนวตั้ง ใช้พื้นที่ไม่เยอะ แต่สร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก คาดว่าเกษตรกรเหล่านี้ต่อไปจะเป็นผู้นำ แกนนำพาเกษตรกรกลุ่มอื่นๆเดินตามไป ยิ่งเมื่อบวกกับปราชญ์เกษตร ส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไปมีประสบการณ์มาก มีอยู่ราวๆ 2.3 แสนราย

“ปราชญ์เกษตร” จะทำการเกษตรแบบมีความสุข ตามภูมิคุ้มกันแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำเกษตรกรรมยั่งยืน ลดความเสี่ยงของรายได้ แต่ตามทันความเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกคือไม่ล้าสมัย จริยาบอกว่า ทั้งกลุ่มสมาร์ทฟาร์มเมอร์ ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์ และปราชญ์เกษตร รวมกันก็เกือบๆ 1.5 ล้านราย (ครัวเรือน) เกือบ 20 เปอร์เซนต์ครัวเรือนเกษตร ถ้ามีอยู่ 7.63 ล้านครัวเรือน...มีคุณภาพพอที่จะแตก

กระจายในกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ จะเป็นกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันเข้มแข็งมีความรู้สมัยใหม่ พัฒนาวิธีการเกษตรในยุค 4.0 ได้

“อาจจะต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนให้พวกเขาทำวิจัยพัฒนา ต่อยอด เป็นหน้าที่ของภาครัฐจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรกลุ่มนี้เป็นผู้นำหัวขบวนนำเกษตรกรกลุ่มอื่นๆให้ทำงานร่วมกันผ่านแหล่งทุน ด้านวิจัยต่างๆ แลกเปลี่ยนกันในเวทีต่างๆ เพื่อพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สินค้าเกษตรให้มากยิ่งขึ้น”

“เกษตรกรไทย 4.0” คือความหวังใหม่อนาคตเกษตรไทย...ห่างไกลวิถีอิงทำจะยิ่งจน ส่วนทางยั่งยืนวันยิ่งสาละวันเตี้ยลง